

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра економічної теорії та економічних методів управління

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
роботи
Пантелеймонов А.В.

2019 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Макроекономіка

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти Перший (бакалаврський) рівень

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
(шифр і назва)

спеціальність 051 Економіка
(шифр і назва)

освітня програма Бізнес-економіка

вид дисципліни Обов'язкова
(обов'язкова / за вибором)

факультет Економічний

2019 / 2020 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою економічного факультету

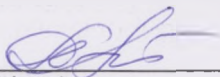
«20» червня 2019 року, протокол № 6

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Мірясов Ю.О., к. е. н., доцент кафедри економічної теорії та економічних методів управління

Програму схвалено на засіданні кафедри економічної теорії та економічних методів управління

Протокол від “19” червня 2019 року № 11

Завідувач кафедри економічної теорії та економічних методів управління

(підпис)

Грищенко А.А.
(прізвище та ініціали)

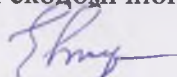
Програму погоджено методичною комісією

економічного

назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від “19” червня 2019 року № 10

Голова методичної комісії економічного факультету

(підпис)

Свтушенко В.А.
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “ Макроекономіка” складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки

Першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

(назва рівня вищої освіти)

спеціальності (напряму) 051 Економіка

Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою дисципліни є формування системи знань про механізм функціонування економічної системи в цілому та зокрема національної економіки, як результату поєднання процесів ринкового саморегулювання та державного впливу на макроекономічні процеси з врахуванням сучасних макроекономічних теорій, обґрунтованих світовою та вітчизняною наукою та досвідом макроекономічної практики.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

- Завданням дисципліни є формування фахових та спеціальних компетенцій майбутнього спеціаліста, таких як:
- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.
- Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.
- Здатність аналізувати та розв’язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудових відносин.
- Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

1.3. Кількість кредитів - 8 ECTS

1.4. Загальна кількість годин - 240

1.5. Характеристика навчальної дисципліни

Нормативна / за вибором

Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	-й
Семестр	
4-й	-й
Лекції	
32 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	год.
Лабораторні заняття	

- год.	год.
Самостійна робота	
88 год.	год.
Індивідуальні завдання	
88 год.	

1.6. Програмні результати навчання дисципліни «Макроекономіка»:

У результаті вивчення даного курсу студент повинен

- Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки,
- Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.
- Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).
- Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.
- Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Головні макроекономічні цілі та проблеми

Тема 1. Макроекономіка як наука.

Зміст. Макроекономіка. Мікроекономіка. Предмет макроекономіки. Методи досліджень в макроекономіці. Економічна система. Виникнення макроекономіки. Еволюція розвитку ринкової економічної системи та необхідність державного регулювання економіки. Основні економічні цілі. Основні проблеми макроекономіки: інфляція, безробіття, економічне зростання, розподіл доходів, торговельний баланс. Еволюція теорій макроекономічного регулювання.

Тема 2. Економічне зростання та його показники в системі національних рахунків.

Зміст. Економічне зростання, його види. Моделі та концепції економічного росту. Ефективність економічного зростання. Система національних рахунків та її складові. Валовий національний дохід та валовий внутрішній продукт, відмінності між ними. Методи розрахунку основних макроекономічних показників. Розрахунок ВВП та ВНД за доходами та витратами. Метод доданої вартості. Номінальний та реальний ВВП. Дефлятор ВВП. Чистий національний продукт та національний дохід. Показники особистого доходу та доходу, що отримано. Співвідношення темпів росту ВВП і національного доходу та національне багатство.

Тема 3. Макроекономічна нестабільність. Інфляція та безробіття.

Зміст. Циклічність як форма економічної динаміки. Економічний цикл та його риси та фази. Економічні показники на різних етапах циклу. Прогнозування ділової активності. Короткострокові цикли Дж. Кітчана та У. Мітчела. Середньострокові цикли за К. Марксом, К. Жугляром, С. Кузнецом. Економічні теорії циклів. „Довгі хвилі” Н. Кондратьєва. Концепції державного антициклічного регулювання. Інфляція та дефляція. Інфляція попиту, інфляція витрат. Інфляційний попит та інфляційні очікування. Вимірювання інфляції: індекс цін та темп інфляції. Наслідки інфляції. Крива Філіпса. Стагфляція.

Зайнятість та безробіття. Види та причини безробіття. Закон Оукена. Соціально-економічні наслідки безробіття. Особливості безробіття у перехідній економіці.

Тема 4. Сукупний попит та сукупна пропозиція. Макроекономічна рівновага.

Зміст. Попит та пропозиція в макроекономіці. Поняття сукупного попиту та чинників, що його обумовлюють: ефект ставки відсотку, ефект багатства, ефект імпортних закупок. Складові сукупного попиту: витрати споживачів, інвестиції, державні та експортні витрати. Нецінові чинники сукупного попиту. Сукупна пропозиція в економіці. Класичний, кейнсіанський та проміжний відрізки кривої сукупної пропозиції, їх характеристика. Нецінові чинники сукупної пропозиції. Макроекономічна рівновага та її встановлення за умов економічного спаду та повного використання ресурсів.

Розділ 2. Основи державної політики регулювання макроекономічних процесів

Тема 5. Класична та кейнсіанська теорії макроекономічної рівноваги.

Зміст. Довгострокова рівновага. Закон Сея. Витрати споживачів. Заощадження та інвестиції. Ставка відсотку. Заплановані та фактичні витрати. Функція споживання в моделі Дж.Кейнса. Заощадження як відкладене споживання. Середня та гранична схильність до споживання та заощаджень. Граничний рівень доходу та автономний рівень споживання. Прогнозування динаміки споживання та заощаджень. Функція попиту на інвестиції. Інвестиційні витрати. Модель кейнсіанського хреста. Інфляційний та дефляційний розрив. Вплив державних витрат та імпортних закупівель на макроекономічну рівновагу та ВВП. Теорія мультиплікатора в моделі Кейнса. Парадокс заощадливості. Модель акселератора.

Тема 6. Податкова (фіскальна) політика та державний бюджет.

Зміст. Фіскальна (бюджетно-податкова) політика держави. Кейнсіанська концепція фіскальної політики. Державний бюджет та бюджетна система. Бюджетне планування. Функції бюджету. Державні витрати та сукупний попит. Податки та їх види. Гранична ставка податку. Крива Лаффера. Стимулююча та стримуюча фіскальна політика. Мультиплікатор державних витрат. Циклічний та структурний дефіцити бюджету. Засоби фінансування бюджетного дефіциту. Бюджетний дефіцит та державний борг. Дискреційна фіскальна політика. Недискреційна (автоматична) фіскальна політика. Автоматичні стабілізатори економіки. Податкова система України.

Тема 7. Грошовий ринок, банківська система та монетарна політика.

Зміст. Гроші та грошові системи. Грошова маса, її структура та вимірювання. Рівняння Фішера. Грошові агрегати. Попит та пропозиція грошей. Рівновага на грошовому ринку та її залежність від економічної кон'юнктури. Монетарна політика держави. Банки та банківська система. Комерційні банки та їх функції. НБУ та його роль у проведенні монетарної політики. Норма обов'язкового резерву. Грошовий мультиплікатор. Банківський мультиплікатор. Операції з цінними паперами на відкритому ринку. Облікова ставка та кредитування. Політика дешевих та дорогих грошей. Дисконтна політика. Ставка рефінансування.

Тема 8. Зовнішньоекономічна політика та світовий ринок.

Зміст. Етапи становлення та основні риси світового господарства. Світовий ринок. Світова торгівля та види зовнішньоторгової політики. Відносні та абсолютні переваги у торгівлі. Засоби регулювання зовнішньої торгівлі. Торгове мито, квоти, ліцензії та інші обмеження торгівлі. Стимулювання експорту. Торгівельний баланс країни. Міжнародні торгові організації. Валюта та її роль у світовій торгівлі. Валютні ринки та валютні курси. Засоби регулювання валютних курсів. Валютні інтервенції. Валютна система та її розвиток. Паритет купівельної здатності валют. Валютний контроль. Платіжний баланс.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		го	л	п	лаб	інд		с. р.	го	л	п	лаб
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Головні макроекономічні цілі та проблеми												
Тема 1. Макроекономіка як наука.	28	4	4	-	10	10	-					
Тема 2. Економічне зростання та його показники в системі національних рахунків.	32	4	4	-	12	12	-					
Тема 3. Макроекономічна нестабільність. Інфляція та безробіття.	28	4	4	-	10	10	-					
Тема 4. Сукупний попит та сукупна пропозиція. Макроекономічна рівновага.	32	4	4	-	12	12	-					
Разом за розділом 1	120	16	16		44	44	-					
Розділ 2. Основи державної політики регулювання макроекономічних процесів												
Тема 5. Класична та кейнсіанська теорії макроекономічної рівноваги.	32	4	4	-	12	12	-					
Тема 6. Податкова (фіскальна) політика та державний бюджет.	28	4	4	-	10	10	-					
Тема 7. Грошовий ринок, банківська система та монетарна політика.	32	4	4	-	12	12	-					
Тема 8. Зовнішньоекономічна політика та світовий ринок.	28	4	4	-	10	10	-					
Разом за розділом 2	120	16	16	-	44	44	-					
<i>Усього годин</i>	240	32	32	-	88	88	-					

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основні поняття макроекономіки. Макроекономічна політика.	2
2	Економічна система, її ознаки та цілі	2
3	Економічне зростання та аналіз системи національних рахунків як системи взаємопов'язаних показників	2
4	Основні показники в СНС	2
5	Закони грошового обігу. Макроекономічна нестабільність: інфляція	2
6	Безробіття як фактор економічних коливань	2
7	Ринкова нерівновага як стан економічних систем. Циклічні коливання і кризи в економіці	
8	Макроекономічна рівновага. Сукупний попит та пропозиція.	2
9	Класична та кейнсіанська теорія рівноваги. Споживання та заощадження	2
10	Кейнсіанський хрест. Мультиплікатор	2

11	Державний бюджет та бюджетна політика	2
12	Моделі фіскальної політики	2
13	Грошовий ринок: попит та пропозиція	2
14	Монетарна політика та макроекономічна рівновага	2
15	Зовнішньо торгівельна політика та макрорівновага	2
16	Валютні курси та рух капіталу. Платіжний баланс	2
	Разом	32

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Методологія макроекономічних досліджень.	4
2	Система національних рахунків як міжнародний стандарт макроекономічного рахівництва.	4
3.	Номинальний та реальний ВВП. Дефлятор ВВП.	4
4	Макроекономічна нестабільність: циклічність економічного розвитку	4
5	Індекси та темп інфляції. Види інфляції.	4
6	Безробіття як фактор макроекономічної нестабільності.	4
7	Класична теорія як теоретична база державного невтручання в економіку	4
8	Кейнсіанська теорія як теоретична база державного регулювання економіки	4
9	Проблеми формування макроекономічної рівноваги	4
10	Податкова система та її структура. Податки та їх функції. Класифікація податків. Системи оподаткування	4
11	Мультиплікатор: податки та витрати	4
12	Роль Центральних банків у здійсненні грошово-кредитної політики. Засоби прямого та опосередкованого впливу	4
13	Комерційні банки. Види та функції комерційних банків.	4
14	Банківський мультиплікатор та грошова маса	4
15	Ринок праці та соціальна політика.	4
16	Проблеми та критерії ефективності розподілу доходів	4
17	Рівень життя та методи його вимірювання.	4
18	Макроекономічні індекси і показники економічного розвитку	4
19	Зовнішня торгівля. Протекціонізм та фритредерство.	4
20	Міжнародні валютні відносини та рух капіталу.	4
21	Макроекономічні проблеми міграції робочої сили	4
22	Платіжний баланс та зв'язки економіки із зовнішнім світом.	4
	Разом	88

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання включають в себе розрахункові завдання відповідно до тем, що розглядаються за методичним посібником «Збірник задач з мікро- та макроекономіки». Завдання виконуються як самостійно так і на практичних заняттях

7. Методи контролю

Контроль та оцінювання за даною дисципліною включає 1) поточний контроль знань, 2) проміжний контроль після закінчення розділів курсу, 3) іспит.

Поточний контроль знань складається з роботи студента під час семінарських занять у вигляді індивідуальних відповідей, рішення індивідуальних завдань, виступу з доповіддю. За підсумками студент може набрати до 10 балів (2 – дуже активна робота, 1-2

самостійне рішення задач, 5 – вдалий виступ з доповіддю чи рефератом). Отримані бали додаються до відповідного оцінювання за розділом 1 чи розділом 2. Додатково враховується присутність на лекційних та семінарських заняттях. 100% відвідання аудиторних занять дає 10 балів до оцінки на іспиті.

Проміжний контроль за розділом 1 є письмовою роботою студента, яка охоплює вже вивчений матеріал 1,2,3 та 4 теми. Він складається з 8 тестових питань закритої форми з одним варіантом відповіді (2 бали за вірну відповідь, 0 - за невірну), двох питань та задачі. *Максимальна кількість балів за першим розділом 30 балів.*

Проміжний контроль за розділом 2 є письмовою роботою студента, яка охоплює вивчений матеріал 5,6,7,8 теми. Він також складається з 8 тестових питань закритої форми з одним варіантом відповіді, двох питань та задачі. *Максимальна кількість балів за другим розділом 30 балів.*

Іспит є письмовою для кожного студента, та складається з 3-х типів завдань: завдання 1 – рішення задачі або побудова моделі - максимальна оцінка завдання - 15 балів; завдання 2 – розкриття змісту наведених понять - максимальна оцінка 10 балів; завдання 3 – п'ять тестових питань закритої форми з одним вірним варіантом відповіді (кожна вірна відповідь – 3 бали) – максимальна оцінка завдання 15 балів. *Максимальна кількість балів іспиті 40.*

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання					Іспит	Сума
Розділ 1	Розділ 2	Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Індивідуальні завдання	Разом		
30	30		До 10 (додатково)	60	40	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендована література

Основна література

1. Базилевич В.Д, Базилевич К.С, Баластрик Л.О. Макроекономіка. – К.: Знання, 2008. – 851с.
2. Гронтковська Г.Е. Макроекономіка : [навчальний посібник] / Г.Е. Гронтковська, А.Ф. Косік. – К. : Центр учбової літератури, 2010 – 672 с.
3. Ивашковский С.Н. Макроекономика. – М.: Дело, 2000. – 207 с.
4. Макроекономіка та макроекономічна політика: Навч. посіб. / Наук. ред А.Ф. Мельник. – К.: Знання, 2008. – 699с.
5. Мірясов Ю.О., Чатченко Т.В. Збірник задач з мікро- та макроекономіки». – Х.: ХНУ, 2020 – 36 с.
6. Мірясов Ю.О., Чатченко Т.В. Економічна теорія: мікро- та макроекономіка / навч. посібник – Х.: ХНУ, 2020 – 98 с.
7. Панчишин С.М. Макроекономіка: Навч.посібник для вузів / Степан Михайлович Панчишин. - К.: Либідь, 2001. - 614 с.
8. Радіонова І.Ф. Макроекономіка: теорія та політика: Підручник / І.Ф. Радіонова. – К.: Таксон, 2004. – 348 с.
9. Савченко А.Г., Пасічник О.В. Макроекономіка. – К.: КНЕУ, 2006. – 176 с.
10. Тюхтенко Н. А., Синякова К. М. Макроекономіка: навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. 2-ге вид., Херсон, 2016. 352 с.

Додаткова література:

1. Аналітична економія : Макроекономіка і мікроекономіка : [підручник] : у 2 кн. / За ред. С.М. Панчишина. – Кн. 1 : Вступ до аналітичної економії. Макроекономіка. – К. : Знання, 2009 – 723 с.
2. Базилінська О.Я. Макроекономіка : [навчальний посібник] / О.Я. Базилінська. – К. : Центр учбової літератури, 2009 – 442 с.
3. Долан З. Дж., Линдсей Д. Е. Макроэкономика. /Пер. с англ. - С.-Петербург: Питер, 2008.
4. Кейнс Дж. М. Избранные произведения: Пер.с англ. / Дж. М. Кейнс. – М.: Экономика, 1993. – 543с.
5. Кейнс Дж. М. Общая теория занятости, процента и денег / Дж. М. Кейнс. – М.: Гелиос, 1999. – 352 с.
6. Кучерявенко І. Макроекономіка. Практикум. – К.: Вікар, 2003.- 140 с.
7. Макконелл К., Брю М. Экономикс: принципы, проблемы, политика. В 2-х томах. / Пер. с англ.– М.: Республика. – 2005.
8. Матвеева Т.Ю. Введение в макроэкономику : [учебное пособие] / Т.Ю. Матвеева. – М. : Изд. дом ГУ ВШЭ, 2007 – 511 с.
9. Михасюк І., Мельник А., Крупка М., Залога З. Державне регулювання економіки.- К.: Атіка, 2000.
10. Орешин В.П. Государственное регулирование национальной экономики. – М.: Юрист, 1999.
11. Сіденко С.В. Соціальний вимір ринкової економіки. - К., 1998.
12. Стеченко Д.М. . Державне регулювання економіки.-К.: МАУП, 2000.
13. Фишер С. Экономика / С. Фишер, Р. Дорнбуш, Р. Шмалензи. – М : Дело ЛТД, 1995 – 864 с.
14. Хансен Э. Денежная теория и финансовая политика: Пер.с англ. / Э. Хансен – М.: Дело, 2006. – 312 с.
15. Ходов Л.Г. Основы государственной экономической политики – М.: БЕК, 1997.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Бюджетний кодекс України: Закон, Кодекс від 08.07.2010 № 2456–VI [Електронний ресурс] // База даних «Законодавство України» / ВР України – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
2. Индексы и статистика [Електронний ресурс] // Информационное агенство «Cbonds». - 2015. – – Режим доступу: [http:// www.cbonds.info/ru/rus/index](http://www.cbonds.info/ru/rus/index)
3. Макроекономіка: базовий електронний текст лекцій. [Електронний ресурс] / проф. Малий І.Й., проф. Радіонова І.Ф., та ін. – К.: КНЕУ, 2017 – 200 с. Режим доступу: http://feu.kneu.edu.ua/ua/depts4/mdu/disciplines_of_bachelor_level_mdu/macroeconomics/
4. Черевиков Є.Л. Світовий досвід застосування статистичних моделей розрахункової загальної рівноваги / Є.Л. Черевиков. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vzuk/2009_19/58-68.pdf.

Інші інтернет-ресурси

<http://www.rada.gov.ua>
<http://www.news.finance.ua>
<http://www.dkrp.gov.ua>
<http://www.budget.rada.gov.ua>
<http://www.kmu.gov.ua/mainestat>
<http://www.min.fin.gov.ua>
<http://www.bank.gov.ua>